
У Бога за дверми лежала сокира.
(А Бог тойді з Петром ходив
По світу та дивá творив.)
А кайзак на хирю¹
Та на тяжке лихо
Любéнько та тихо
І вкрав ту сокиру.
Та й потяг по дрóва
В зелену діброву,
Древину вибравши та й цюк!
Як вирветься сокира з рук —
Пішла по лісу косовиця.
Аж страх, аж жаль було дивиться.
Дуби і всякі деревá
Великолiтні, мов трава
В покоси стелеться, а з яру
Встає пожар, і диму хмара
Святее сонце покрива,
І стала тьма, і од Уралу
Та до Тингиза², до Аралу³
Кипіла в озерах вода,
Палають села, города,
Ридають люди, виють звірі
І за Тоболом у Сибірі
В снігах ховаються. Сім літ
Сокира Божа ліс стинала
І пожарище не вгасало.
І мерк за димом Божий світ

На восьме літо у неділю,
Неначе ляля в льолі білій,
Святее сонечко зійшло.
Пустиня циганом чорніла,
Де город був або село —
І головня уже не тліла,
І попiл вітром рознесло,
Билини навіть не осталося.
Тільки одним-одно хиталося

Зелене дерево в степу.
Червоніє по пустині
Червона глина та печина,
Бур'ян колючий та будяк,
Та інде тирса з осокою
В яру чорніє під горою,
Та дикий інколи кайзак
Тихенько виїде на гору
На тім захилім верблюді.
Непевне діється тойді.
Мов степ до Бога заговорить.
Верблюд заплаче, і кайзак
Понурить голову і гляне
На степ і на кара - бутак⁴,
Сингичагач⁵ кайзак вспом'яне,
Тихенько спуститься з гори
І згине в глиняній пустині...

Одним-єдине при долині
В степу край дороги
Стоїть дерево високе,
Покинуте Богом.
Покинуте сокирою,
Огнем непалиме,
Шепочеться з долиною
О давній годині.
І кайзаки не минають
Дерева святого.
На долину заїзжають,
Дивуються з його
І моляться, і жертвами
Дерево благають,
Щоб парости розпустило
У їх біднім краї.

*[Перша половина 1848
По дорозі з Оренбурга до Раїма]*

В основу сюжету покладено легенду про «святе дерево» казахів «джангисагач».

1. *А кайзак на хирю...* — казах собі на біду.
2. *Тингиз (казахськ.)* — море.
3. *Арал* — «Аральське море». (Прим. Т. Шевченка).
4. *Кара-бутак* — «невеличка річка». (Прим. Т. Шевченка).
5. *Сингичагач* — «одно дерево». (Прим. Т. Шевченка).